

Съфинансирано от
Европейския съюз

ОДОБРЯВАМ:

10.7.2025 г.

X

Signed by: ILIYANA DIMITROVA ILIEVA

ИЛИЯНА ИЛИЕВА

Главен директор на Главна дирекция
„Европейски фондове за
конкурентоспособност“, МИР
и Ръководител на Управляващия
орган на ПКП 2021-2027

**Методология за определяне на единичните разходи за
активи/ оборудване/ съоръжения в областта на
енергийната ефективност и възобновяемите източници,
финансирани по Програма „Конкурентоспособност и
иновации в предприятията“ 2021-2027**

1. Въведение – нормативно основание и източник на данни

Настоящата методология цели да представи подхода на Управляващия орган (УО) на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 (ПКИП) за определяне на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници (ВИ)¹, които могат да бъдат включвани като част от допустимите за подкрепа дейности по мерките, изпълнявани по линия на ПКИП.

Единичните разходи за активи в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници - предмет на Методологията, ще бъдат възстановявани от страна на УО под формата на безвъзмездни средства в съответствие с чл. 52 от Регламент (ЕС) 2021/1060². Прилагането на опростения вариант на разходите (ОВР) се основава на чл. 53, пар. 1, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 и съответно чл. 55, ал. 1, т. 2 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ) – ОВР се отнася до предоставянето на безвъзмездна финансова помощ (БФП) под формата на единични разходи за дейности, включващи разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници, които са количествено измерими (определими) и за които предварително е зададен минимален обхват/функционалности.

Предложеният опростен вариант на разходите е определен при спазване на изискванията, посочени в чл. 53, пар. 3, буква а) от Регламент (ЕС) 2021/1060, а именно чрез прилагането на *коректен, справедлив и проверим метод на изчисление*, който се основава на:

- *статистически данни на Националния статистически институт (НСИ: <https://www.nsi.bg/bg>)*, включващи последната публикувана информация (към датата на изготвяне на настоящата Методология) относно годишната инфлация за България за месец декември 2024 г. спрямо същия месец на 2023 г., изчислена на база Хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), и

- *друга обективна информация* (както е посочено в чл. 53, пар. 3, буква а/ - точка i/ от Регламент (ЕС) 2021/1060), *която включва исторически данни за реално изплатените разходи за идентични активи в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници* от страна на предприятията - крайни получатели по успешно приключилите проекти по процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ на Оперативна програма

¹ За целите на настоящата методология в обхвата на възобновяемите източници се включват следните активи - фотоволтаични панели, инвертори, локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии) и фотоволтаична електрическа централа (включваща соларни панели, инвертори, батерии и други компоненти, необходими за функциониране на централата).

² Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика.

„Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 (ОПИК) и процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“ на инвестиция „Програма за икономическа трансформация“ (ПИТ) от Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ).

Министерство на иновациите и растежа (МИР) чрез Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ (ГД ЕФК) е било Управляващ орган на процедура BG16RFOP002-6.002 по ОПИК и Структура за наблюдение и докладване (СНД) по процедура BG-RRP-3.006 по НПВУ, поради което всички данни, използвани за целите на изчисленията, представени в настоящата Методология са събрани, обобщени и налични в УО/СНД. Достоверността и коректността на данните, използвани за определяне на размера на единичните разходи за активи/оборудване/съоръжения в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници, обхванати от ОВР, е проверима в Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България – ИСУН, раздел „Европейските структурни и инвестиционни фондове (2014-2020)“ и раздел „Национален план за възстановяване и устойчивост“, които осигуряват пълен достъп до данните и информацията за всички приключени проекти по двете разглеждани процедури.

2. Разходи, обхванати от ОВР и избор на вариант за предоставяне на безвъзмездни средства съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) 2021/1060

Разходите, обхванати от ОВР – предмет на Методологията, включват разходи за активи/оборудване/съоръжения в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници, които могат да бъдат подкрепяни като част от допустимите дейности по мерките, изпълнявани по линия на ПКИП.

Подкрепата по ПКИП за насърчаване на енергийната ефективност в предприятията и намаляване на отделяните емисии на парникови газове включва изпълнение на различни групи дейности като: изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията въз основа на препоръки от енергиен одит (обследване за енергийна ефективност); въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт; въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението; стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление; подкрепа за осигуряване на интегриран подход за фокусирано и координирано прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори, и др. Подкрепата в тези направления е основен фокус на мерките по Приоритет 2 „Кръгова икономика“, Специфична цел RSO2.1. „Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове (ЕФРР)“ на ПКИП.

Съгласно Доклада за България за 2024 г. достъпността на енергията продължава да бъде ключов фактор за конкурентоспособността. Високите цени на

енергията продължават да поставят предизвикателства пред конкурентоспособността на България. През 2023 г. цените на енергията намаляха в сравнение с рекордно високите стойности, наблюдавани през кризата от 2022 г. Те обаче остават над средните стойности, регистрирани през периода 2018—2022 г., което оказва отрицателно въздействие върху конкурентоспособността на България, особено поради силната енергоемкост на нейната икономика. Същевременно високите цели, поставени с Европейската зелена сделка, Европейския закон за климата, пакета „Готови за 55“ и други инициативи на Европейската комисия (ЕК) в посока намаляване на емисиите на парникови газове и постигане на климатична неутралност продължават да изглеждат трудно постижими за българските предприятия. В тази връзка реализирането на инвестиции, насочени към повишаване на енергийната ефективност и все по-засиленото навлизане на ВИ технологии в предприятията, става задължителен фактор по пътя на тяхното устойчиво развитие.

Като една от заключителните мерки по линия на ОПИК бе структурирана процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“, в рамките на която над 720 предприятия получиха подкрепа чрез безвъзмездно финансиране и успешно изпълниха проектите в посока подобряване на енергийната им ефективност. Допълнително, над 380 предприятия бяха подкрепени по линия на НПВУ чрез мярката за изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление до 1 MW в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии) в предприятията, като се очаква в резултат от изпълнението на тези инвестиции да има въведени в експлоатация нови фотоволтаични електрически централи (ФТЕЦ) с мощност от поне 60 000 kW. Също така, по специални схеми се подкрепят и всички видове сгради в цялата страна — от жилищните сгради до обществените сгради и нежилищните сгради в производството, търговията и услугите, както и сградите в туристическия сектор.

Независимо от посочените инициативи, които биват допълвани от аналогични мерки за подкрепа чрез финансови инструменти, както по НВПУ, така и в рамките на ПКИП, нуждата от целенасочени мерки за подкрепа в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници остава значителна. В тази връзка, Комитетът за наблюдение на ПКИП одобри по време на заседанието си, проведено на 6 март 2025 г., предложения на УО за изменение на програмата – едно от тях се отнася до структурирането на нова допълваща мярка към съществуващите възможности за подкрепа в рамките на Приоритет 2, Специфична цел RSO2.1. на ПКИП.

С цел постигане на търсения ефект, УО предвижда да предоставя подкрепа за повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници от предприятията чрез по-бърз и облекчен процес на кандидатстване и оценка, ускоряване и опростяване на изпълнението на проектите, като основен инструмент за това е именно прилагането на ОВР. Доколкото основната цел на процедурата е да се стимулира и улесни достъпът на предприятията до решения за повишаване на тяхната енергийна ефективност и използването на ВИ, УО предвижда съответните активи/оборудване/ съоръжения да са предварително определени в Списък, от който всяко

предприятие да има възможност да избира онези активи, които в най-пълна степен отговарят на конкретните му нужди.

Конкретните активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и възобновяемите източници, които да бъдат включени в посочения Списък, се заимстват от допустимите дейности по процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ на ОПИК и процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“ по ПИТ на НПВУ, предвид тяхната аналогична насоченост.

Процедура за подбор на проекти BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ по ОПИК е обявена на 12.04.2022 г., като по нея са били допустими разходи за придобиване на машини, съоръжения, оборудване, системи, СМР, представляващи дълготрайни активи, и включени в Списък на допустимите категории активи (Приложение 18.1) към Условието за кандидатстване по процедурата. Активите, подкрепени по процедура BG16RFOP002-6.002 са представени в *Приложение 1 към Методологията - Списък на допустимите категории активи по процедура BG16RFOP002-6.002 на ОПИК (файл „Pril_1_Spisyk_dopustimi_aktivi_6.002.docx“)*. Списъкът се състои от 24 групи технологии, които обхващат активите, които са били допустими да бъдат закупени по процедура BG16RFOP002-6.002. Тези групи оборудване са били установени въз основа на следните критерии:

- Нови енергийно-ефективни системи и оборудване, налични на българския пазар;
- Нови енергийно-ефективни системи и оборудване, основаващи се на НДНТ (най-добрите налични технологии);
- Експлоатационните характеристики, отговарящи на националните стандарти и регламенти;
- Съответствие с европейските и / или българските стандарти (напр. DIN, ISO, CE марка за съответствие и др.).

За всеки вид, спецификация и диапазон на активите, включени в 24-те групи технологии в Списъка, са определени и допустими пределни (максимални) единични цени (без ДДС), посочени в Приложение 18.2 „Заявени активи съобразно Списъка на допустимите категории активи“ към Условието за кандидатстване по процедурата. Приложение 18.2, съдържащо пределните единични цени (без ДДС) за допустимите активи по процедура BG16RFOP002-6.002, е представено в *Приложение 2 към Методологията - Заявени активи съобразно Списъка на допустимите категории активи по процедура BG16RFOP002-6.002 на ОПИК (файл „Pril_2_Zaiaveni_aktivi_max_ceni_6.002.xlsx“)*.

Процедура чрез подбор на проекти BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“ по ПИТ на НПВУ е обявена на 14.02.2023 г., като по нея са били допустими единствено разходи за изграждане на фотоволтаична система до 1 MW за

собствено потребление в комбинация със съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии). В обхвата на допустимите разходи е можело да се включат: разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА); разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (ДНА); разходи за строително-монтажни работи на покрив/фасада на сграда или върху недвижим имот към нея; и разходи за консултантски услуги от инженерно-технически характер. С оглед определяне на реалистичността на предвидените разходи, СНД е извършил предварителни анализи и пазарни проучвания и е определил пределна (максимална) цена за изграждане на фотоволтаична система до 1 MW за собствено потребление в комбинация със съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) в размер на до 3 000 лева без ДДС за всеки 1 kW инсталирана мощност на енергийното съоръжение (фотоволтаична система в комбинация с батерии). Допълнително, по мярката е заложено изискване изградените енергийни съоръжения да отговарят най-малко на техническите изисквания, посочени в Приложение 14 „Минимални технически изисквания към фотоволтаичната система и съоръженията за локално съхранение на произведената енергия (батерии)“ към Условието за кандидатстване по процедурата, или да са с по-добри параметри от посочените в Приложение 14.

Тъй като основната цел на индикативната мярка, планирана да предостави подкрепа на българските предприятия за повишаване на тяхната енергийна ефективност и да ускори използването на възобновяеми източници от тях, **то активите/ оборудването/ съоръженията, които са обхванати от ОВР – предмет на настоящата Методология, са заимствани от процедура BG16RFOP002-6.002 по ОПИК и процедура BG-RRP-3.006 по НПВУ, включително техните минимални изисквания/ характеристики.** Заимстването в настоящата Методология на активите/ оборудването/ съоръженията от горесцитираните две процедури, които вече успешно се изпълняват, гарантира, че същите ще имат реален енергийноефективен резултат върху дейността на предприятията, както и че ще се използват едни от най-добрите и масови ВИ технологии. При възприемането в планираната нова процедура на минималните изисквания/ характеристики на активите от процедури BG16RFOP002-6.002 по ОПИК и процедура BG-RRP-3.006 по НПВУ, са извършени единствено корекции, свързани с отстраняване на технически неточности в посочени минимални параметри, за част от активите, което е било установено в процеса на изпълнение на горесцитираните две процедури, и своевременно е било съгласувано чрез нарочна кореспонденция с представители на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

В тази връзка, с настоящата Методология се определя размера на единичните разходи по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения, включени в общо 26 групи технологии, както следва:

1. Горелки;
2. Енергийно-ефективни изолационни системи в сгради
3. Енергийно-ефективни охладители на въздух;

4. Енергоспестяващи осветители;
5. Изсушители на сгъстен въздух;
6. Климатични камери с високо ефективна регенерация или рекуперация на топлина/студ/влага;
7. Компресори за сгъстен въздух, вкл. резервоари за сгъстен въздух;
8. Кондензни гърнета за пара или сгъстен въздух;
9. Котли на биомаса;
10. Котли;
11. Лъчисто отопление;
12. Помпи;
13. Предварително изолирани тръби за пара или за вода;
14. Рекуперативни блокове за отопление, вентилация и охлаждане;
15. Системи за оползотворяване на отпадна топлина/студ, генерирана при производството на сгъстен въздух или студопроизводство;
16. Системи за регулиране на оборотите на електродвигатели с честотни регулатори/инвертори/ и софстартери;
17. Системи за хибридна вентилация;
18. Слънчевите системи за топла вода и битово горещо водоснабдяване;
19. Термопомпи;
20. Устройства за компенсация на реактивна енергия и филтри за хармоници;
21. Централизирано управление на системи за сгъстен въздух;
22. Чилъри;
23. Фотоволтаични панели;
24. Инвертори;
25. Локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии);
26. Фотоволтаична електрическа централа (включваща соларни панели, инвертори, батерии и други компоненти, необходими за функциониране на централата).

Историческите данни за разходите за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация със съоръжения за съхранение на енергия (батерии), платени от бенефициентите/крайните получатели по приключилите договори и изчислената среднопретеглена стойност (цена) за всеки актив/ оборудване/ съоръжения по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006, са обобщени в *Приложение 3 към настоящата Методология (файл „Pril_3_Исторически данни и средни цени 6.002 и 3.006“)*.

Конкретна информация за определения размер на единичните разходи по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения, включени в горесцитираните 26 групи технологии, е посочена в *Приложение 4 към настоящата Методология – „Определяне на размера на единичния разход по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПК ИП“ (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“)*.

С цел по-голяма коректност на изчисленията и максимално приближение към реалните пазарни цени на съответните активи/ оборудване/ съоръжения, включени в настоящата Методология, при определянето на размерите на единичните разходи не са взети предвид активи, които не са верифицирани или са частично верифицирани от УО по процедура BG16RFOP002-6.002 и процедура BG-RRP-3.006.

В настоящата Методология не са включени активи/ оборудване/ съоръжения, от които са закупени по-малко от 5 броя с оглед невъзможност за гарантиране на реалистичност на пазарната цена при формирането на единичния разход.

Допълнително, с цел постигане на по-голяма представителност на анализирания данни и оптимизация на настоящата Методология, е извършено обединяване на съседни диапазони³ от един и същ вид и спецификация активи (съгласно разделението на активите по вид, спецификация и диапазон, направено по процедура BG16RFOP002-6.002). Обединяването е направено само за активи/ оборудване/ съоръжения, чиято разлика между най-ниската и най-високата средна цена, изчислена съгласно разделението на активите, направено по процедура BG16RFOP002-6.002 – виж лист „средна цена активи обл.ЕЕ+ВЕИ“ в Приложение 3 към Методологията) не е повече от 30 %. Възприетият праг от 30 % е определен с цел минимално отклонение между цените на обединяваните диапазони на съответните активи.

Резултатите от изпълнението на разглежданите две процедури - BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ на ОПИК и BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“ по ПИТ на НПВУ, показват висок интерес от страна на предприятията към реализиране на дейности в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници. По процедура BG16RFOP002-6.002 са били оценявани 956 броя проектни предложения, а по процедура BG-RRP-3.006 – 527 броя предложения. Договори са сключени с 842 предприятия по процедура BG16RFOP002-6.002, и с 384 крайни получатели по процедура BG-RRP-3.006.

Размерите на разходите, определени с настоящата Методология, ще бъдат приложени от страна на УО както по гореописаната мярка за повишаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници от предприятията, така и по други мерки по линия на ПК ИП, по които е възможно да се предоставя подкрепа за един или повече от активите/ оборудването/ съоръженията, включени в горесцитираните 26 групи технологии, и детайлно посочени в Приложение 4 към настоящата Методология – „Определяне на размера на единичния разход по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения в областта на

³ С цел прецизиране на диапазоните и избягване на възможността за наличие на активи, чиято мощност да не попада в обхвата на нито един от два гранични диапазона, посочени в Методологията, се приема, че при граничните стойности на диапазоните в обхвата на цялото число се включват и стойностите след десетичния знак (например – група „Енергийно-ефективни охладители на въздух“, спецификация „Охладител“, диапазон „до 25“ kW включва всички охладители с мощност до 25,999 kW).

енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПКІП" (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“).

Избор на вариант за предоставяне на безвъзмездни средства съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) 2021/1060:

Определянето на ОВР е приложимо по отношение на разходите за активи/оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници от предприятията, включени в горесцитираните 26 групи технологии, и детайлно посочени в Приложение 4 към настоящата Методология – „Определяне на размера на единичния разход по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПКІП" (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“), тъй като те ще се прилагат за сходни дейности за всички бенефициенти. ОВР се отнася до предварително определени дейности, включващи активи в областта на енергийната ефективност и използването на ВИ с предварително определен минимален обхват/функционалности, приложими за всички предприятия.

Възможните варианти за определяне на ОВР са, както следва:

- *Финансиране с единна ставка:* този вариант е приложим по отношение на специфични категории допустими разходи, които са предварително ясно определени и които се изчисляват чрез прилагането на предварително установен процент към една или няколко други категории допустими разходи⁴.

В конкретния случай, в рамките на гореописаната допълваща мярка по ПКІП, не се предвижда включването на „други категории разходи“, различни от тези за разглежданите активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници от предприятията, поради което прилагането на вариант за финансиране с единна ставка е неприложимо.

- *Финансиране с еднократна сума:* тази форма е приложима, когато всички или част от допустимите разходи по дадена операция се изчисляват въз основа на предварително установени суми, които се изплащат при предварително изпълнение на определени дейности и/или получаване на определени крайни продукти. Еднократните суми са подходящи в случай, че единичните разходи не са приложими, тъй като съответните дейности не могат да бъдат количествено определени.

В конкретния случай, за допълващата мярка за енергийната ефективност и използването на ВИ от предприятията не е приложимо изискване за предварително изпълнение на точно определени дейности, които да са идентични за всички проекти, тъй като всяко предприятие - кандидат ще има възможност да избере един или повече от активите/ оборудването/ съоръженията, включени в предварително определен

⁴ Съгласно т. 2.1 от Указанията за използването на опростени варианти на разходите в рамките на фондовете, обхванати от Регламент (ЕС) 2021/1060 (C/2024/7467).

списък, поради което всеки проект може да включва различна комбинация от дейности.

- *Финансиране с единични разходи*: този вариант е приложим, когато всички или част от допустимите разходи могат да бъдат изчислени въз основа на количествено определени дейности, входящи ресурси, крайни продукти или резултати, умножени по предварително установени единични разходи. Тази възможност може да се използва за всички типове операции, проекти или части от проекти, когато е възможно да бъдат определени количествата, свързани с дадената дейност, и относимите към нея единични разходи.

Доколкото единичните разходи обичайно се прилагат за количества, които могат да бъдат определени и предвид, че дейностите за изброените по-горе активи/оборудване/съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници отговарят на това условие, т.е. те са количествено измерими (определими) посредством броя на придобитите от всяко предприятие-бенефициент активи/оборудване/съоръжения, то за тях е приложимо определянето на размер на единичните разходи.

3. Определяне на размера на единичните разходи за активи/оборудване/съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на енергия от възобновяеми източници в предприятията, финансирани по мерките за насърчаване на прехода на частния сектор към климатична неутралност и екосъобразна дейност по линия на ПК ИП

Определянето на размера на единичните разходи за активи/оборудване/съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на енергия от възобновяеми източници в предприятията, които могат да бъдат подкрепяни по мерките по линия на ПК ИП, се извършва въз основа на историческите данни за платените разходи за идентични оборудване и услуги в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление по успешно приключилите към 28.02.2025 г. проекти, от които 582 броя договори са по процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ по ОПИК и 108 броя договори - по процедура BG-RRP-3.006 „Изграждане на нови ВЕИ за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия в предприятията“ по ПИТ от НПВУ. Документите, които доказват извършените разходи за съответните активи/оборудване/съоръжения от страна на бенефициентите/крайните получатели (като документация, свързана с избора на изпълнители, друга техническа документация, първични разходооправдателни, платежни и счетоводни документи), са налични в ИСУН, заедно с представените финансово-технически отчети по приключилите договори.

Разходите за съответните активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии от страна на предприятията по посочените 690 броя договори по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006 са проверени и одобрени от страна на ГД ЕФК, МИР в качеството ѝ на Управляващ орган на ОПИК и Структура за наблюдение и докладване по ПИТ от НПВУ.

Изпълнителите на доставените активи/ оборудване/ съоръжения, разходите за които са платени от страна на бенефициентите/крайните получатели, и служат за определяне на единичните разходи за закупуване на енергийно ефективно оборудване и технологии и изграждане на фотоволтаични системи за собствени нужди и съоръжения за съхранение на електрическа енергия (батерии) – предмет на Методологията, са избрани при спазване на реда, определен в *Закона за обществените поръчки (ЗОП)* - в случаите, когато крайният получател е възложител по смисъла на ЗОП, Глава четвърта от ЗУСЕСИФ и ПМС № 160 от 1 юли 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от ЕСИФ, както и указанията, заложи в Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020, (което може да бъде намерено на интернет страницата на Управляващия орган - <http://opic.bg/opik/rkovodstvo-za-izplnenie-na-dbf-p-po-operativna-programa-inovatsii-i-konkurentosposobnost-2014-2020>) (за договорите по процедура BG16RFOP002-6.002), както и ПМС № 80 от 9 май 2022 г. за определяне на правилата за възлагане на дейности по инвестиции от крайни получатели на средства от Механизма за възстановяване и устойчивост, както и указания на СНД, които са описани подробно в т. 1.1. от Условието за изпълнение по процедура BG-RRP-3.006 (<https://eumis2020.government.bg/bg/s/800c457d-e8be-4421-8ed9-9e78d0a75c39/Procedure/InfoEnded/10b9787c-b382-40f2-94b9-1bd8b31f8799>).

Историческите данни за разходите за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация със съоръжения за съхранение на енергия (батерии), платени от бенефициентите/крайните получатели по приключилите договори и изчислената среднопретеглена стойност (цена) за всеки актив/ оборудване/ съоръжения по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006, са обобщени в Приложение 3 към настоящата Методология (файл „Pril_3_Исторически данни и средни цени 6.002 и 3.006“).

Определените за целите на настоящата Методология единични разходи за закупуване на енергийно ефективно оборудване и технологии и изграждане на фотоволтаични системи за собствени нужди и съоръжения за съхранение на електрическа енергия (батерии) са генерирани като среднопретеглена стойност от цените на идентично оборудване по всички успешно приключени договори по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006, служещи като източник на данни, по които разходи за съответното оборудване са били платени от бенефициентите/крайните получатели. В случаите, в които ДДС е бил допустим разход, същият е платен от УО/СНД към бенефициентите/крайните получатели и

размерът му е включен при изчисляването на единичния разход. Единичният разход за всяко оборудване е определен като среднопретеглена стойност от цените на оборудването по приключените договори по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006 спрямо общия брой на закупените активи/ оборудване/ съоръжения. Изчислението на среднопретеглените стойности на разходите за отделните активи/ оборудване/ съоръжения по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006, е представено в *Приложение 3 към настоящата Методология (файл „PriI_3_Исторически данни и средни цени 6.002 и 3.006“)*.

За целите на Методологията, изчислените среднопретеглени стойности на единичните цени за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии са индексирани с годишния хармонизиран индекс от 2,1 % инфлация за България за 2024 г. (годишната инфлация за България за месец декември 2024 г. спрямо същия месец на 2023 г., изчислена на база Хармонизирания индекс на потребителските цени), публикуван от Евростат: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-17012025-ap>.

	Annual rate						Monthly rate	
	Dec 23	Jul 24	Aug 24	Sep 24	Oct 24	Nov 24	Dec 24	Dec 24
Euro area	2.9	2.6	2.2	1.7	2.0	2.2	2.4	0.4
EU	3.4	2.8	2.4	2.1	2.3	2.5	2.7	0.3
Belgium	0.5	5.4	4.3	4.3	4.5	4.8	4.4	0.7
Bulgaria	5.0	2.8	2.4	1.5	2.0	2.0	2.1	0.3
Czechia	7.6	2.5	2.4	2.8	3.0	3.1	3.3	-0.3
Denmark	0.4	1.0	1.4	1.2	1.6	1.6	1.8	-0.3
Germany	3.8	2.6	2.0	1.8	2.4	2.4	2.8	0.7
Estonia	4.3	3.5	3.4	3.2	4.5	3.8	4.1	0.3
Ireland	3.2	1.5	1.1	0.0	0.1	0.5	1.0	0.9
Greece	3.7	3.0	3.2	3.1	3.1	3.0	2.9	0.1
Spain	3.3	2.9	2.4	1.7	1.8	2.4	2.8	0.4

Стойността на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии, които могат да бъдат финансирани по мерките по линия на ПКП, е представена в *Приложение 4 към настоящата Методология (файл „PriI_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“)*.

Стойностите на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници са закръглени до втория знак след десетичната точка при прилагане на стандартното математическо правило за закръгляване.

Бенефициентите могат да поискат възстановяване на единичните разходи, посочени в *Приложение 4 към настоящата Методология (файл „PriI_4_Единичен разход*

за активи в областта на ЕЕ и ВИ") за всеки закупен актив/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, съгласно сключения договор с УО на ПКІП. Задължение на бенефициента е да поддържа и съхранява в пълен обем документацията, удостоверяваща реално извършените разходи за съответните активи/ оборудване/ съоръжения.

Условията за възстановяване на единичните разходи се определят в Условията за кандидатстване и Условията за изпълнение в зависимост от спецификата на конкретната процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПКІП.

Документите, които се изискват за отчитане на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, са посочени в т. 5 от настоящата Методология.

4. Периодично актуализиране на размера на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПКІП

При публикуването на актуални данни от страна на НСИ и Евростат относно индекса на годишната инфлация за България, изчислен на база Хармонизирания индекс на потребителските цени (за съответни бъдещи периоди, през които ОВР би могъл да продължи да се прилага), Управляващият орган на ПКІП може да извърши актуализация на горепосочените размери на единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници с цел да се гарантира, че опростеният вариант на разходите остава надеждно приближение на действителните разходи във времето. За целта, УО ще приложи изчислението - в частта му относно годишния инфлационен индекс, описано в т. 3 от настоящата Методология и представено в Приложение 4 към настоящата Методология (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“).

В случай на адаптиране на ОВР във времето, актуализираните размери на единичните разходи няма да бъдат прилагани по отношение на дейности, чието изпълнение е стартирало. Актуалните размери на единичните разходи за съответните активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници ще бъдат публикувани на интернет страницата на Управляващия орган на ПКІП.

5. Обобщена таблица относно единичните разходи за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПКІП

Период на изпълнение на операциите	Операциите по ПКИП се изпълняват в периода 2023 – 2029 г. Разходите, обхванати от ОВР – предмет на Методологията, ще се прилагат за операции по ПКИП, изпълнявани в периода 2025 – 2029 г.
Показател, който води до възстановяване на разходите	Брой енергийно ефективни решения и ВИ технологии, ползвани от предприятията при разход за 1 брой (единичен разход) по вид, спецификация и диапазон на активи/оборудване/ съоръжения са включени в общо 26 групи технологии, както следва: 1. Горелки; 2. Енергийно-ефективни изолационни системи в сгради 3. Енергийно-ефективни охладители на въздух; 4. Енергоспестяващи осветители; 5. Изсушители на сгъстен въздух; 6. Климатични камери с високо ефективна регенерация или рекуперация на топлина/студ/влага; 7. Компресори за сгъстен въздух, вкл. резервоари за сгъстен въздух; 8. Кондензни гърнета за пара или сгъстен въздух; 9. Котли на биомаса; 10. Котли; 11. Лъчисто отопление; 12. Помпи; 13. Предварително изолирани тръби за пара или за вода; 14. Рекуперативни блокове за отопление, вентилация и охлаждане; 15. Системи за оползотворяване на отпадна топлина/студ, генерирана при производството на сгъстен въздух или студопроизводство; 16. Системи за регулиране на оборотите на електродвигатели с честотни регулатори/инвертори/и софстартери; 17. Системи за хибридна вентилация; 18. Слънчевите системи за топла вода и битово горещо водоснабдяване; 19. Термопомпи; 20. Устройства за компенсация на реактивна енергия и филтри за хармоници; 21. Централизирано управление на системи за сгъстен въздух; 22. Чилъри; 23. Фотоволтаични панели; 24. Инвертори; 25. Локални съоръжения за съхранение на енергия (батерии); 26. Фотоволтаична електрическа централа (включваща соларни панели, инвертори, батерии и други компоненти, необходими за функциониране на централата).

	Конкретният определен размер на единичните разходи по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения, включени в горецитираните 26 групи технологии, е посочен в <i>Приложение 4 към настоящата Методология (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“)</i> .
Мерна единица за показателя, който води до възстановяване на разходите	Брой ползвани от предприятието енергийно ефективни решения и ВИ технологии.
Стандартна таблица на единичните разходи, еднократни суми или единни ставки	Стандартна таблица на единичния разход за активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници
Сума по видове мерни единици или по процент (за единни ставки) от OBP	Съгласно Приложение 4 към настоящата Методология – „Определяне на размера на единичния разход по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПКПП“ (файл „Pril_4_Единичен разход за активи в областта на ЕЕ и ВИ“)
Категории разходи, обхванати от единични разходи, еднократни суми или единни ставки	Разходи за енергийно ефективни решения и ВИ технологии, които се предоставят като единичен разход за единица активи/ оборудване/ съоръжения с предварително определен (зададен) минимален обхват/функционалности.
Тези категории разходи покриват ли всички допустими разходи за операцията? ДА/НЕ	Да
Метод за корекция	Периодично актуализиране на единичния разход съобразно публикувани нови статистически данни на НСИ или друг източник относно годишната инфлация за съответен бъдещ период (година), изчислена на база Хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ). Актуализация може да бъде иницирана от страна на УО с цел прилагането на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление.
Проверка на достигането на единиците - Опишете какви документи/система ще	Какви документи ще бъдат използвани, за да се докаже постигането на мерната единица? Минималните задължителни документи са:

бъдат използвани, за да се провери, че реализираните единици са достигнати? – опишете какво и от кого ще бъде проверявано по време на проверките на управлението – опишете какви мерки ще бъдат предприети за събиране и съхраняване на съответните данни/документи	При закупуване на енергийно ефективно оборудване и ВИ технологии: - Договор/и за доставка/ СМР с изпълнител/и (ако е приложимо). - Приемо-предавателен протокол за доставки/ СМР, подписан от бенефициента и изпълнителя, с посочени технически параметри, от който се удостоверява съответствието на техническите характеристики/ функционалности на реално доставените машини/ съоръжения/ оборудване/ системи/ фотоволтаични системи и съоръжения за съхранение на електрическа енергия със задължителните по процедурата. - Документ/и за удостоверяване въвеждането в експлоатация на доставените машини/ съоръжения/ оборудване/ системи, който може да бъде един или няколко от изброените: За оборудване/ съоръжения, за които има нормативна уредба относно монтажа/ експлоатацията: • Документ за първоначална проверка от фирма за технически надзор за Стационарни котли (Котли на биомаса) с топлинна мощност над 116,3 kW, както следва: Парни котли, работещи при свръхналягане до 0,05 МРа включително и Водогрейни котли, работещи при температура на нагрятата вода до 130°C включително; • Протокол за монтаж от сертифициран/а техник/ фирма за термопомпи, чилъри, слънчеви системи за топла вода и битово горещо водоснабдяване; • Протокол за измерване на скорост на въздуха за климатични камери с високо ефективна регенерация или рекуперация на топлина/студ/влага. За изграждане на фотоволтаични системи за собствени нужди и съоръжения за съхранение на електрическа енергия (батерии): • Протокол за въвеждане в експлоатация/поставяне под напрежение на енергийното съоръжение; • Допълнително споразумение към договора с електроразпределителното дружество по чл. 25а, ал. 3 от Закона за енергията от възобновяеми източници; • Информация (име и фамилия на лицето, и номер и дата на издаване на удостоверение за придобита професионална квалификация) на лицето, притежаващо необходимата професионална квалификация, и включено в списъка по чл. 21 на
--	--

	ЗЕВИ, поддържан на интернет страницата на АУЕР: https://www.seea.government.bg/bg/?option=com_grid&gid=14_mg_0&p=34. За оборудване/ съоръжения, за които няма нормативна уредба относно монтажа/ експлоатацията: • Видеоклип/ове на машини/ съоръжения/ оборудване/ системи в процес на работа; • Снимки на дисплеи/ манометри и др. за видимо функциониране/ потребление на машините/ съоръженията/ оборудването/ системите; • Актуални цветни снимки (общ и близък план) на сградата и помещението/ята, преди и след извършване на СМР, за всеки отделен вид СМР (в случай на повече от едно), от които ясно да се вижда датата на заснемането. Опишете какво ще бъде проверявано по време на проверките на управлението (включително на място) и от кого? УО извършва административни проверки и проверки на място на искания за плащане, представени от бенефициентите съгласно одобрена от УО методика за оценка на риска. Административната проверка се извършва от експерти на УО, като се попълва и контролен лист. УО извършва и проверки на място при спазване на процедурата, описана в Наръчника на УО. Проверките на място могат да бъдат планирани или непланирани. Те ще бъдат извършвани от страна на УО за проверка на: - оригинални документи, съгласно контролен лист; - обстоятелството дали доставката е действително извършена – дълготрайния актив (ДА) е въведен в експлоатация и се използва по предназначение и дали планираните СМР са действително извършени. Проверката на място се документира с Формуляр за проверка на място, подписан от експерта/ите и представители на бенефициента. Какви са механизмите за събиране и съхраняване на описаните данни/документи? Изброените по-горе минимални задължителни документи, доказващи постигнатия резултат (и ако е приложимо - други документи, изрично посочени в Условиата за кандидатстване и Условиата за изпълнение по съответната процедура) се предоставят на УО от бенефициентите заедно с всяко искане за плащане чрез ИСУН 2020. УО проверява
--	---

	представените документи и гарантира, че всички изисквания за възстановяване на опростения разход са изпълнени. Документите на хартиен оригинал се съхраняват при бенефициентите, а пред УО същите се представят сканирани, чрез системата ИСУН 2020. Резултатите се наблюдават от Управляващия орган чрез извършването на административни проверки и проверки на място.
Възможни погрешни стимули, смекчаващи мерки и очакваното ниво на риск (високо/средно/ниско)	Възможен риск: Незадоволително изпълнение на извършените дейности/услуги/СМР Очаквано ниво на риск: Ниско. Мерки за намаляване на риска: Извършване на проверки на място от страна на УО, за да: - се провери и удостовери изпълнението на извършените дейности по проекта, както и наличието на конкретен резултат от извършената дейност; - да се осигури наблюдение от страна на УО през периода на изпълнение на проекта, което се документира в контролен лист за извършените проверки на място. Друг източник на информация също може да бъде подадени сигнали, жалби и оплаквания чрез различни комуникационни канали напр. електронна поща, форма за докладване на нередности, достъпна на сайта на Програмата, на място в офис на УО и други. Възможен риск: Двойно финансиране на извършените разходи. Очаквано ниво на риск: Ниско. Мерки за намаляване на риска: - Подписване на Декларация за липса на двойно финансиране при подаване на всеки пакет отчетни документи; - При верифициране на всеки финален отчет и преди извършване на всяко финално плащане (ако е приложимо), УО прави проверка в базата данни по ПКИП, ПНИИДИТ, ОПИК и НПВУ, за да удостовери има ли наличие на такива обстоятелства. При установяване на нарушения УО предприема съответните действия съгласно разпоредбите на сключения административен договор и приложимото законодателство. Възможен риск: Конфликт на интереси при реализация на планираните дейности Очаквано ниво на риск: Ниско. Мерки за намаляване на риска:

	- Подписана Декларация за избягване на конфликт на интереси при подаване на проектното предложение и подписване на АДФП; - Преди верифициране на всеки финален отчет, УО прави проверка за наличие на обстоятелства за конфликт на интереси с избраните изпълнители за съответните дейности. При установяване на нарушения УО предприема съответните действия съгласно разпоредбите на сключения административен договор и приложимото законодателство. Друг източник на информация също може да бъде подадени сигнали, жалби и оплаквания чрез различни комуникационни канали напр. електронна поща, форма за докладване на нередности, достъпна на сайта на Програмата, на място в офис на УО и други.
--	---

Приложения:

Приложение 1 – Списък на допустимите категории активи по процедура BG16RFOP002-6.002 на ОПИК

Приложение 2 – Заявени активи съобразно Списъка на допустимите категории активи по процедура BG16RFOP002-6.002 на ОПИК

Приложение 3 – Исторически данни за разходите, платени от бенефициентите/крайните получатели по процедури BG16RFOP002-6.002 и BG-RRP-3.006 и средна цена за всеки актив/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използване на ВИ

Приложение 4 - Определяне на размера на единичния разход по вид, спецификация и диапазон на активи/ оборудване/ съоръжения в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници, финансирани по ПК ИП